

**Непша О.В., старший викладач, пошукувач**

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана  
Хмельницького

## **ЛІКУВАЛЬНІ ГРЯЗІ КУОРТУ КИРИЛІВКА (ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСТЬ)**

Основними лікувальними факторами курорту «Кирилівка» є мулово-сульфідна грязь, мінеральна хлоридно-натрієва вода і клімат. Грязьові ресурси району курорту Кирилівка відрізняються крайньою обмеженістю, що є одним з факторів стримуючих його розвиток.

В Утлюцькому і Молочному лиманах покладів грязі, що мають експлуатаційне значення немає. Невеликі плями кондиційної грязі за умовами залягання, площі поширення і потужності шару, особливої цінності не представляють. Експлуатаційні запаси пелоїдів ділянок у р. Великий Утлюк і озера в с. Озеряни малі і не здатні вирішити проблеми постачання курорту лікувальною сировиною. Єдиним значимим грязьовим родовищем є поклади р. Тащенак, що розташовані у 45 км від курорту поблизу с. Радивонівка Якиміського району Запорізької області.

У 1999 році гідрогеологічне управління «Укргеокаптажмінвод» підрахувало та затвердило в ДКЗ України запаси мулової лікувальної грязі в Кирилівському родовищі в об'ємі 41,8 тис. м<sup>3</sup> (протокол № 514 від 24.06.99р.).

Донні відклади р. Тащенак представлені добре витриманими по потужності і площі дна водотоку покладом сучасних мулистих осадів, що по своїм основним фізико-хімічним властивостям відповідають типовим муловим грязям. Ширина поширення грязьового покладу в межах розвіданої площі коливається від 27 м до 98 м і в середньому складає 61 м.

Розподіл потужностей грязьового покладу відносно простий. Наростання потужностей покладу від берегів до центра річки відбувається плавно. Максимальні потужності мулових відкладів відносяться до стрижневої частини річки, де вони складають 0,8-1,9 м.

Слід зазначити, що грязьовий поклад родовища р. Тащенак (Кирилівське) має просту будову й умови залягання і представлений одним шаром темно-

сірих мулів по сукупності візуальних характеристик, що відповідає вимогам, пропонованим до лікувальної грязі.

По зовнішніх ознаках мулові грязі родовища р.Ташенак визначаються як темно-сірі до чорного, однорідні, пластичні з запахом сірководню (табл. 1).

По основних фізико-хімічних і санітарно-бактеріологічних показниках мулові грязі родовища р. Ташенак відповідають параметрам установленим для цього типу лікувальних грязей відповідно до «Методичних рекомендацій з контролю за якістю природних лікувальних ресурсів у місцях відпустки лікувальних процедур і лікувально-плавальних басейнів» розробник Українське наукове підприємство медичної реабілітації і курортології м. Київ, 1996 рік.

Таблиця 1

Характеристика мулових слабо-сульфідних середньо-мінералізованих грязей родовища річки Ташенак (Кирилівське)

№ п/п	Показники	Параметри мулів родовища Ташенак	Критерії Міністерства охорони здоров'я, ГДК
1	Вологість, %	51 – 64	25 – 75
2	Питома вага, г/см <sup>3</sup>	1,26 – 1,44	-
3	Опір зрушенню, дн/див <sup>2</sup>	1180 – 3930	1500 – 4000
4	Засміченість частками >0,25 мм, %	1,8	< 3
5	Теплоємність, кал.г/град	0,52 – 0,72	-
6	pH	6,8 – 7,5	-
7	ЕН, mv	(-380) – (-310)	-
8	Вміст органічних речовин, %	0,82 – 1,11	-
9	Мінералізація віджиму, г/дм <sup>3</sup>	12,5 – 18,3	-
10	Вміст сульфідів H <sub>2</sub> S на сиру грязь, %	0,03	-
11	ОМЧ, кл/м	< 500 тис.	< 500 тис.
12	Титр ЛКП, г/1 бак	> 10	> 10
13	Титр-перфрингенс, г/1 бак	> 0,1	> 0,1
14	Патогенні стафілококи	Відсутні	Відсутні в 10 м
15	Ізомери гексахлорциклогексана, мк/кг	< 0,00028	0,01 – 0,0001 (у ґрунтах)
16	Вміст важких металів Cu, Mn, Ni, Pb, Zn, Ca, Co	Не перевищує ГДК для ґрунтів	-
17	Вміст радіонуклідів	Не перевищує	-

		ГДК для ґрунтів	
18	Сума ДДТ і метаболітів, мк/кг	< 0,0086	0,01 – 0,0001 (у ґрунтах)

Мулові грязі родовища р. Ташенак (Кирилівське) можуть застосовуватися в практиці медичної реабілітації і курортології за призначенням лікаря відповідно до методик, затвердженими для цього типу лікувальної грязі.

Лікувальне застосування мулів даного типу показано при захворюваннях опорно-рухового апарату, центральної і периферичної нервової системи, хворобах органів травлення, захворюваннях Лор-органів, а також бронхо-легеневої системи відповідно до методик застосування лікувальних грязей.

### ***Бібліографічний список***

1. Пояснювальна довідка про хід виконання робіт по корегування округу та зон санітарної охорони курорту Кирилівка Якимівського району Запорізької області. –Запоріжжя, КНВП “ ЕКОЦЕНТР, 2004. -27 с.

2. Стецишин М.М., Непша О.В., Шастіна І.В. Природно-рекреаційний потенціал курорту «Кирилівка» Запорізька область//Збірник тез VII всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих учених (Донецьк, 29 березня 2012 року). – Донецьк:ДІСО, 2012. – С.53-54